

Prameny a literatura / Quellen und Literatur

PRAMENY / QUELLEN

Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, Sachlicher Katalog des städtischen Museums Trautenau, begonnen am 4. Oktober 1890

Městský úřad Trutnov – spisovna, Projekty úpravy a rekonstrukce hřbitova a objektů na hřbitově (1969–2015)

Farní úřad Trutnov – Horní Staré Město, Pfarrchronik, bez sign.

Národní archiv Praha, Židovské matriky, Matrika zemřelých židovské náboženské obce v Trutnově, inv. č. 2157 (dostupné online: <https://vademecum.nacr.cz/>)

SOka Hradec Králové, Biskupská konsistoř Hradec Králové, kn. 247, inv. č. 247

SOka Trutnov, Arciděkanský úřad Trutnov, kart. 5, inv. č. 13

SOka Trutnov, Arciděkanský úřad Trutnov, kart. 6, inv. č. 17

SOka Trutnov, Arciděkanský úřad Trutnov, karton 5, Kostelní inventář z roku 1852, Popis děkanského benefícia z roku 1770

SOka Trutnov, Farní úřad Starý Rokytník, kn. 1., inv. č. 1

SOka Trutnov, Farní úřad Starý Rokytník, Gedenkbuch für das Pfarrliche Beneficium zu Altrognitz (Anno 1840), bez inv. č.

SOka Trutnov, Farní úřad Starý Rokytník, kn. 15, inv. č. 16

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov I., inv. č. 12, kniha 9, Kronika města Trutnova od Simona Hüttela o událostech z let 1484–1601

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov I., inv. č. 457, karton 9, Záležitosti zřízení nového hřbitova, 1784–1786

SOka Trutnov, fond Archiv města Trutnov I., kart. 119, inv. č. 4452

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. karton 23, Žádost Josefy Andersové

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. kniha 2, Kronika města, s. 227

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. kart. 23

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek)

- inv. č. 246, karton 8, Záležitosti mostku přes silniční příkop na židovský hřbitov, 1883
- inv. č. 1064, karton 53, Stavební záležitosti židovského hřbitova na Horním Předměstí, 1892–1913
- inv. č. 1262, karton 64, Stavba kůlny na židovském hřbitovním zahradnictví čp. 155 na Horním Předměstí, 1935
- inv. č. 1437, karton 65, Oplocení pozemků u židovského hřbitova č. 1789 a dalších, 1935

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II., kart. 23, sign. VII/2

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek), kart. 3, Hřbitov: záležitosti hrobů a hrobek (1867–1883)

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek), kart. 3, Hřbitovní řád (1875)

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek), kart. 10, sign. VII 2/14, Městský hřbitov (1872–1906)

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek), kart. 10, sign. VII 2/14, Záležitosti studně na novém hřbitově (1878–1893)

SOka Trutnov, Archiv města Trutnov II. (dodatek), fascikl 1, Záležitosti stavby nového hřbitova s kaplí a dalšími budovami a zdí kolem něho, včetně stavebního projektu (1874–1883)

SOka Trutnov, Archiv obce Bohuslavice, kronika obce z let 1925–1939

SOka Trutnov, Archiv obce Babí, kronika obce 1923–1937

SOka Trutnov, Archiv obce Lhota, kopie kroniky obce z let 1920–1938

SOka Trutnov, Archiv obce Libeč, kronika obce z let 1925–1928

SOka Trutnov, Archiv obce Voletiny, kroniky 1922–1928 a 1929–1944

SOka Trutnov, Archiv města Trutnova II., kniha 2, Kronika města, s. 284 a 313

SOka Trutnov, Okresní soud Trutnov, Sbírka listin 1888, č. ex. 10 921

SOka Trutnov, Archiv městyse Horní Staré Město, kn. 2, inv. č. 2

SOka Trutnov, Archiv městyse Horní Staré Město, kn. 2, inv. č. 2

SOka Trutnov, Archiv městyse Horní Staré Město, kn. 3, inv. č. 3

SOka Trutnov, Archiv městyse Horní Staré Město, kart. 1, inv. č. 56

SOka Trutnov, Archiv městyse Horní Staré Město, kart. 5, inv. č. 120

SOka Trutnov, Městský národní výbor Trutnov, ukl. č. 187, inv. č. 1004

SOka Trutnov, Městský národní výbor Trutnov, inv. č. 942, ukl. č. 185, Židovský hřbitov 1950–1951

SOka Trutnov, Městský národní výbor Trutnov, kart. 187, inv. č. 1003, Záležitosti povolení drobných staveb a postavení pomníků na hřbitově, včetně náčrtků (1947–1958)

SOka Trutnov, Městský národní výbor Trutnov, kart. 196, inv. č. 1096, Řád pro pohřebiště (1989)

SOka Trutnov, Archiv městyse Poříčí (Kronika městyse, karton 14 – Záležitosti hřbitova 1887–1935, karton 41 – Hřbitov 1940–1945)

SOka Trutnov, Okresní úřad Trutnov I (ukl. č. 253, inv. č. 4515, sign. 5 16/17 – Obecní hřbitov v Poříčí 1882–1888)

SOka Trutnov, Arciděkanský úřad Trutnov (Pamětní kniha arciděkanství – III. díl – kopie, originál uložen na arciděkanství)

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, karton 577, inv. č. 4185, sign. 293,5 – Evidence hřbitovů 1953

SOka Trutnov, Okresní úřad Trutnov I, kart. 251, inv. č. 4364

SOka Trutnov, Okresní úřad Trutnov I, ukl. č. 141, inv. č. 1106

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kart. 490, inv. č. 3630

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kt. 577, inv. č. 4185, Evidence hřbitovů, 1953

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, inv. č. 4184, karton 577, Židovské hřbitovy, 1952–1953

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kart. 365, inv. č. 2660, Oběžníky Zemského národního výboru a Okresního národního výboru k ochraně cenných uměleckých pomníků na bývalých německých hřbitovech (1947)

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kart. 490, inv. č. 3622, Hřbitovní kaple Trutnov – užívání všemi církvemi (1950)

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kart. 577, inv. č. 4185, Evidence hřbitovů (1953)

SOka Trutnov, Okresní národní výbor Trutnov, kart. 577, inv. č. 4187, Využívání hřbitovní kaple v Trutnově nekatolíky (1951)

SOka Trutnov, Okresní soud Trutnov, Sbírka listin Okresního soudu Trutnov, rok 1907, č. d. 1379/1907

SOka Trutnov, Sbírka druhopisů matrik okresu Trutnov, Arciděkanský úřad Trutnov, kniha 411, inv. č. 4218, Matrika zemřelých 1907

LITERATURA / LITERATUR

ANONYM, *Grabfigur von Heinrich Natter*, in: Neue Illustrierte Zeitung, VIII. Jahrgang, 1880, Nr. 23, s. 356, 362

ANONYM, *Nouvelles acquisitions du département des sculptures*, Réunion des musées nationaux, Paris 1984

ANTOŠOVÁ, Jana – KRAUS, Pavel, *Emil Schwantner (1890–1956)*, Vrchlabí 2015. *Aus unserem Ausstellungszimmer*, in: Wochenschrift des Niederösterreichischen Gewerbe-Vereines, XLVIII. Jahrgang, 1887, Nr. 28, s. 241

BERGMANN, Petr, *Osudy psané dlátem. Emil Schwantner, sochař severovýchodního pohraničí*, Broumov 2022

DEMUTH, Josef, *Der politische Bezirk Trautenau*, Trautenau 1901

HOFMANN, Oswald, *Die Friedhöfe in Oberaltstadt*, in: Chronik von Oberaltstadt, s. I. s. d., s. 163–170

HORÁK, Václav, *Nedochovaná pozdně gotická tumba v Trutnově*, in: Rodným krajem 30, Červený Kostelec 2005, s. 23–24

HORÁK, Václav, *Sepulkrální památky Trutnova a Dvora Králové n. L. z let 1500–1700*, in: Věnná města za třicetileté války a jejich poválečná obnova, Mělník 2004, s. 124–128

HORÁK, Václav – PRAHL, Roman, *K sochařským náhrobkům severovýchodních Čech na počátku 19. století*, in: Umění, LIV. ročník, č. 2, 2006, s. 186–189

HORÁK, Václav – VAŠATA, Ondřej, *Několik poznámek k lokalizaci středověkého kostela Panny Marie v Trutnově*, in: Příspěvky Muzea Podkrkonoší v Trutnově 3, Trutnov 2004, s. 12–15

HORÁK, Václav – REIL, Roman – ZAHRAVNÍK, Pavel, *Proslavili Trutnov. 30 významných německých osobností Trutnova*, Trutnov 2022

JIRÁK, Matouš, *Epitaf Kašpara Nusse († 1606) a jeho grafická předloha*, in: Epigraphica et Sepulcralia 8, Praha 2019, s. 205–224

JIRÁSEK, Luděk, *Kaple. Sakrální stavby na území města Trutnova a bývalých integrovaných obcí*, Trutnov 2002

JUST, Antonín – HYBNER, Karel, *Trutnov známý neznámý*, Rychnov nad Kněžnou 1991

JUST, Antonín, *Kostely. Sakrální stavby na území města Trutnova a bývalých integrovaných obcí*, Trutnov 1998

JUST, Antonín – PROCHÁZKA, Jaroslav – ŠABACKÝ, Josef, *700 let Trutnova*, Trutnov 1959

KOTYZA, Petr, *Neznámý náhrobník v trutnovském kostele*, in: *O našich pokladech 2*, Trutnov 2014, s. 115–121

LAMER, Reinhard, *Trautenau. Geschichte der deutschen Stadt*. Wien – München 1971

LUTTEROTTI, Nicolaus von, *Die Erzdekanalkirche zur Geburt Unseren Lieben Frau zu Trautenau*, Trautenau 1932

MÁLEK, Vlastimil – VAŠATA, Ondřej, *Stavební památky Trutnovska*, Trutnov 2015

MÜLLER, Rudolf, *Riesengebirgsfahrt (I)*, in: *Das Riesengebirge in Wort und Bild*, 12. Jahrgang, 1–2. Heft, 1892, s. 11–16

PANOCH, Pavel et al., *Hřbitovy zmizelých. Průvodce po sudetských hřbitovech východních Čech: Podkrkonoší, Pardubice 2022*

PETERA, František, *Chrám sv. Václava v Starém Trutnově*, in: *Památky archeologické a místopisné 1868*, s. 209–216

PIETSCH, Ludwig, *Tilgner, Victor*, in: *Nord und Süd. Eine deutsche Monatschrift*, LXV. Band, Breslau 1893, s. 160–172

PRAHL, Roman et al., *Umění náhrobku v českých zemích let 1780–1830*, Praha 2004.

REIL, Roman, *Stavitel Konrad Kühn a jeho plány trutnovské synagogy*. In: *Židé v Čechách 4*. Praha 2013, s. 91–99

REIL, Roman, *Životopisy trutnovských starostů od roku 1850 do současnosti*, in: *Trutnovská radnice. Kapitoly z dějin města Trutnova a jeho samosprávy*, Trutnov 2010, s. 131–170

RICHTER, Friedrich, *Vom Friedhofe und vom Pfarrgebäude*, in: *Chronik von Oberaltstadt*, s. I. s. d., s. 132–134

ROHN, Joannes Carolus, *Antiquitas ecclesiarum, capellarum et monasteriorum districtus et respective diaecesis Reginae- Hradecensis*, Pragae 1777

ROSENBERG, Adolf, *Tilgner, Victor*, in: *Velhagen & Klasings Monatshefte*, XII. Jahrgang, 1898, Heft 7, s. 1–10

SEMERÁD, Zdeněk, *Šifra mistra Spiegela*, in: *O našich pokladech 1*, Trutnov 2013, s. 4–11

SCHLESINGER, Ludwig (ed.), *Simon Hüttels Chronik der Stadt Trautenau (1484–1601)*, Prag 1881

SCHÖBEL, Franz – MENZEL, Beda, *Gotteshäuser der Heimat*, Kempten 1967.

SCHÖLERMANN, Wilhelm, *Tilgner, Victor Oscar*, in: *Biographisches Jahrbuch und Deutscher Nekrolog*, I. Band, Berlin 1897, s. 275–279

SCHÖN, Erwin – MÜHLBERGER, Josef, *Emil Schwantner. Der Bildhauer aus dem Riesengebirge*, Eggestorf 1980

SCHON, Jenny, *Emil Schwantner*, Trutnov 1996

Theater- und Kunstdrucke, in: *Neue Freie Presse*, 1879, Nr. 5455, s. 3.

VLČEK, Pavel et al., *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha 2004

WLASCHEK, Rudolf, M., *Jüdisches Leben in Trautenau. Ein historischer Rückblick*. Dortmund 1991

RUKOPISY A DIPLOMOVÉ PRÁCE / HANDSCHRIFTEN UND DIPLOMARBEITEN

BUROŇ, Miloš – HORÁK, Václav – SLAVÍK, Jiří, *Trutnov – Horní Staré Město, kostel sv. Václava. Standardní nedestruktivní stavebně historický průzkum*, Josefov 2010, nepublikovaný rkp.

HORÁK, Václav – SEIFERTOVÁ RACKOVÁ, Eliška – SLAVÍK, Jiří, *Trutnov – Starý Rokytník, kostel sv. Šimona a Judy. Standardní nedestruktivní stavebně historický průzkum*, Josefov 2023, nepublikovaný rkp.

MAJEROVÁ, Andrea, *Dokumentace náhrobků v Horním Starém Městě*, nepublikovaná bakalářská práce, Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007

INTERNETOVÉ ZDROJE / WEBSEITEN

Ondřej Vašata: *Proměny Trutnova (265): Hřbitov v Poříčí* (www.trutnovinky.cz)

Židovský hřbitov v Trutnově (www.wikipedia.cz)

Památník židovské synagogy a hřbitova (www.trutnov.cz)

PERIODIKA / PERIODIKA

SOka Trutnov – *Trautenauer Zeitung* (z 3. 9. 1887)

SOka Trutnov – *Riesengebirgsheimat* (Juni 1988, s. 28)

SOka Trutnov – *Verwaltungs-Bericht des Stadtrathes von Trautenau (1884–1937)*

Staré míry použité v publikaci

Do přijetí nové metrické soustavy zavedené v Rakousku-Uhersku zákonem z 23. července 1871 a s platností od 1. ledna 1876 byly na území bývalého českého království používány staré míry a váhy.

V oblasti Podkrkonoší se často používaly dolnorakouské nebo vídeňské míry a váhy. V naší knize o hřbitovech se proto setkáte s pojmy sáh nebo čtverečný sáh, což byly délkové a plošné míry. **Délkový sáh** odpovídal 3 loktům nebo 6 stopám nebo 72 palcům, což je v dnešní metrické soustavě 189,65 cm. **Čtverečný sáh** byl přibližně 3,16 m². Další starou a již zaniklou mírou byl loket, což byla délková míra. Vídeňský **loket** odpovídal dnešním 77,756 cm. V knize uvedená délková míra **stopa** odpovídala dnešním 31,608 cm. Z dalších plošných měr je v knize použita čtverečná míra zvaná **jitro**, které se rovnalo ploše o výměře cca 0,25 hektaru.

Alte Maße in dieser Veröffentlichung

Trotz Einführung des neuen metrischen Systems in Österreich-Ungarn mit dem Gesetz vom 23. Juli 1871, das am 1. Januar 1876 in Kraft trat, wurden im ehemaligen Königreich Böhmen oft auch später alte Maße und Gewichte gebraucht.

Im Riesengebirgsvorland hat man häufig niederösterreichische oder Wiener Maße und Gewichte verwendet. In unserem Buch über Kirch- und Friedhöfe finden Sie daher die Begriffe **Klafter** und **Quadratklafter** als Längen- bzw. Flächenmaße. Ein **Klafter** als Längenmaß entsprach 3 Ellen bzw. 6 Fuß oder 72 Zoll, was im heutigen metrischen System 189,65 cm sind. Ein **Quadratklafter** war etwa 3,16 m² groß. Ein weiteres altes und heute nicht mehr verwendetes Längenmaß war die **Elle**. Die Wiener Elle hatte nach dem heutigen System 77,756 cm. Ein **Fuß** als Längenmaß im Buch misst 31,608 cm. Von weiteren hier verwendeten Flächenmaßen aufgrund herangezogener Literatur hat der **Morgen** eine Fläche von etwa 0,25 Hektar.